

Obraćanje prvog potpredsednika Vlade i ministra spoljnih poslova Republike Srbije Ivica Dačića na konferenciji „Forum za energetska bezbednost na području Evroazije“:

„Uvažene kolege ministri,
Poštovani predstavnici ministarstava spoljnih poslova i energetike zemalja učesnica,
Predstavnici diplomatskog kora,
Cenjeni članovi međunarodne akademske zajednice i poslovnih krugova iz energetske oblasti,
Dragi gosti,

Izuzetna mi je čast i veliko zadovoljstvo da otvorim zasedanje drugog dana Konferencije "Forum za energetska bezbednost na području Evroazije", čiji je domaćin Srbija i Beograd, a koju zajednički organizuju Ministarstvo spoljnih poslova, Ministarstvo rudarstva i energetike, Fakultet bezbednosti Univerziteta u Beogradu i Fondacija „Enerdzipakt“. Drago mi je što su se Beogradu juče i danas sastali naši dragi gosti iz niza država sa područja Evrope i Azije, ugledni predstavnici vladinog sektora, poslovnih krugova, akademske javnosti, ali i zvaničnici međunarodnih organizacija. Organizacija ove konferencije čini da naš glavni grad danas bude mesto na kome razmatramo pitanje energetske bezbednosti, kao jedno od ključnih ekonomskih, razvojnih, geopolitičkih pitanja, koje je neizostavno deo nacionalnih prioriteta svake od država savremenog sveta, pa tako i onih koje pripadaju regionu Evroazije.

Ministarstvo spoljnih poslova je podržalo ideju da se na odgovarajući način povežu mnogi akteri na međunarodnom planu od vladinog sektora, do energetske kompanija i akademske zajednice, kroz forum koji bi u budućnosti mogao da preraste u vid redovnih susreta, koji bi bili organizovani u različitim državama pomenutog regiona. Time bi se uspostavio jedan otvoren kontinuirani dijalog o aktuelnim pitanjima energetske bezbednosti i bezbednosti energetske infrastrukture, čime bi se dao impuls i novi sadržaj međunarodnoj saradnji na različitim nivoima, što bi nesumnjivo bilo delotvorno za stabilnost na širem međunarodnom planu.

Vlada Srbije i nadležni resoru su time pokazali sluh za sve korisne i kreativne inicijative, koje ne moraju nužno doći iz vladinog sektora, već da simbioza ideja, znanja, ali i praktičnih predloga različitih aktera može biti kvalitativni pomak na putu ka ostvarenju zajedničkog interesa. Kao i u

mnogim drugim prilikama i aktuelnim pitanjima, u Srbiji i u domenu energetske bezbednosti tragamo za sveobuhvatnim rešenjem do kog bi se došlo kroz inkluzivni dijalog, tako da se zadovolje interesi svih involviranih strana. Ovakvo postavljanje je univerzalno i Srbija se u tom smislu postavlja u svim aktuelnim pitanjima: bilo da se radi o Kosovu i Metohiji, kao najvećem bezbednosnom izazovu za našu zemlju, odnosima sa susedima, kao i odnosima na širem međunarodnom planu, što uključuje i pitanja energetske bezbednosti i suočavanje sa drugim vrstama bezbednosnih izazova.

Poštovani učesnici,

Pitanje energetske bezbednosti jedno je od prioritarnih na agendi mnogobrojnih međunarodnih foruma, jer je usko povezano sa najznačajnijim geopolitičkim zbivanjima i tendencijama. Kako sam već napomenuo, energetska bezbednost nije samo ekonomsko pitanje, već par excellence pitanje nacionalne bezbednosti, a vremenom će zauzimati sve značajnije mesto u strategijama nacionalne bezbednosti gotovo svake zemlje. Na osnovu podataka Međunarodne agencije za energiju, procenjuju se da će se opšti nivo potrošnje energije između 2018-2040. godine povećati za 48%, a najveći porast će zabeležiti azijske države poput Kine i Indije. Kada je reč o vrsti energenata, predviđa se ubrzan rast izvora obnovljive energije, nuklearne energija, dok eksploatacija uglja i nafte neće zabeležiti drastičan pad.

Želim da istaknem da će Srbija nastaviti da insistira na projektima koji unapređuju energetske povezanost zemalja. U tom smislu, za nas je najbitnije regionalno povezivanje u JIE, ali želimo da i druga područja obezbede napredak, te trajnost i održivost snabdevanja energentima, jer se time postiže stabilnost, koja je osnovni preduslov ekonomskog i društvenog prosperiteta. Srbija želi da region JIE bude umrežen infrastrukturnim projektima, što naravno uključuje i one energetske, uz istovremeno povezivanje našeg regiona sa širim okruženjem. Svesni smo da su energetska infrastruktura i održivo snabdevanje ključni faktori ekonomskog napretka ne samo pojedinačne zemlje, poput Srbije, već i regiona u celini.

Ranije ekonomske krize su manje ili više imale predznak nacionalnih, odnosno regionalnih. Pojavom globalizacije gotovo geometrijskom progresijom može doći do širenja krize iz jednog jezgra, a efekti se mogu veoma brzo osetiti globalno, što smo imali prilike da vidimo na samom početku 21. veka. U uslovima globalizacije svetske privrede, kriza poprima višestruko značenje i dejstvo. Svaka kriza s početka 21. veka krije prefiks ekonomske, a sve više i energetske krize. Uslovljenost energetskih kriza političkim faktorima može se najbolje sagledati na slučaju Ukrajine, koji je pokazao koliko politička kretnja mogu imati uticaj na snabdevanje energentima. U konkretnom slučaju, postavilo se pitanje snabdevanja Evrope ruskim gasom. Kako je Srbija deo evropskog prostora, u našem je interesu da se očuva režim stabilnog i redovnog snabdevanja gasom, tj. da politička zbivanja ne ugroze snabdevanje gasom jednog dela Evrope, usled sučeljavanja na političkom planu.

Da li je ekonomija bezbedna ako ne postoji njeno pouzdano, sigurno, efikasno i kvalitetno snabdevanje energijom i energentima i uspostavljeni uslovi za pouzdan i bezbedan rad i održivi razvoj energetskih sistema i energetskog sektora u celini? I, da li je svet globalno bezbedan imajući u vidu zbir ekonomija u krizi – političkoj, ekonomskoj i energetskoj? Generalno odgovor je negativan, ali sam siguran da ćemo i na ovom skupu pokušati da se ovim krupnim pitanjima

bavimo odgovorno, da razumemo jedni druge i da se trudimo da pronalazimo odgovore, kroz iskren i otvoren dijalog.

Prostor Evroazije je složen geopolitički i geoekonomski prostor čiji unutrašnji procesi u značajnoj meri opredeljuju i globalna kretanja. Na prostoru Evroazije prepliću se mnogi integrativni procesi oličeni u raznolikim inicijativama za povezivanje zemalja. Primeri su Evropska unija, Evroazijska carinska unija, Evroazijski ekonomski prostor i Unija, Kineski put svile i sl. Iako su ovi procesi odvojeni, sa osobenim ciljevima i dinamikom odvijanja, oni ne moraju biti međusobno sučeljavajući. Upravo energetska pitanja, kod kojih je najlakše uočiti fenomen međusobne zavisnosti, mogu biti pogodno tle za zajedničko delovanje.

Energetska bezbednost jeste jedno od prioritarnih pitanja za EU, te stoga Evropska komisija poslednjih godina veliku pažnju posvećuje jačanju energetske bezbednosti EU, s obzirom da je Unija visoko zavisna od uvoza prirodnog gasa. Prirodni gas EU uvozi uglavnom gasovodima iz tri najvažnije zemlje, odnosno regiona: iz Ruske Federacije skoro 40%, Norveške 32% i Severne Afrike 12%. Ostatak čini snabdevanje tečnim prirodnim gasom. Prioriteti energetske politike Evropske unije postali su diverzifikacija izvora i ruta snabdevanja, kako bi se obezbedilo snabdevanje alternativnim pravcima uz dopremanje tečnog prirodnog gasa u postojeće i nove terminale na teritoriji EU, kao i povezivanje energetske tržišta putem manjih regionalnih gasovoda i interkonektora dvosmernog karaktera.

Pomenuću neke od projekata poput Evroazijskog interkonektora, odnosno interkonektora između električnih mreža Grčke, Kipra i Izraela, što je od značajnog interesa za EU, jer povezuje Aziju i Evropu i doprinosi socijalnom i ekonomskom blagostanju stanovništva evroazijskog prostora. Pored toga, prošle godine je potpisan sporazum između Grčke, Italije i Kipra, koji predviđa izgradnju gasovoda „Eastmed“, u ukupnoj dužini od 2.100 km, čime bi trebalo da se postigne stabilizacija gasnog snabdevanja evropskih zemalja. Izuzetno je značajan projekat Severni tok, odnosno njegovo proširenje – Severni tok 2, čime bi se izgradnjom dodatna dva kraka gasovoda preko Baltičkog mora, udvostručio transport gasa ka Nemačkoj. Ovo su samo neki od projekata koji za cilj imaju prevazilaženje postojećih energetske, a posredno i ekonomske i političke krize. Čitavom evroazijskom prostoru, našem regionu kao njegovom sastavnom delu i, na kraju, Republici Srbiji, potrebni su unapređeni načini snabdevanja energijom, na osnovu kojih bi se postigla održivost energetske sektora.

Republika Srbija sa velikom pažnjom razmatra sve projekte koji našoj zemlji mogu da obezbede stabilno snabdevanje energijom, pre svega prirodnim gasom. To ne isključuje one projekte u kojima Srbija nije krajnji korisnik, već zemlja kroz koju će se odvijati tranzit ka drugim zemljama u regionu, u cilju obezbeđenja energetske stabilnosti.

Verujem da ste tokom prvog dana imali prilike da od mog uvaženog kolege ministra Antića dobijete detaljnije informacije o tome na koji način se Srbija snabdeva gasom, kolika je domaća proizvodnja i koja su aktuelna pitanja naše gasne infrastrukture, kao i značaj interkonektora sa susednim zemljama. Takođe, verujem da imate jasnu predstavu o našim projektima jačanja internih prenosnih kapaciteta i kapaciteta regionalnog koridora električne energije preko prenosne mreže, kao i našeg nastojanja za brže integracije energetske tržišta Republike Srbije u tržište regiona, odnosno Evropske unije, radi povećanja sigurnosti snabdevanja

obezbeđenjem stabilne investicione klime u kojoj bi mogle da se razviju veze sa područjima gde se nalaze rezerve gasa. U nastojanju da ostarimo svoje nacionalne prioritete kada je reč o energetske politici, želimo da saradujemo sa svima, što je i inače principijelna pozicija Srbije na međunarodnoj sceni i kada je reč o drugim pitanjima.

Želim ovog puta ponovo da ukažem da, zbog konstelacije odnosa i prioritizacije nekih političkih pitanja, Srbija, nažalost, nije bila u prilici da, kako je planirano, realizuje prioritet gasnog snabdevanja kroz Južni tok. Za nas je to bila najbolja opcija, koja nije bila na štetu drugih, jer smo time rešavali pitanje izgradnje gasne infrastrukture (kroz tranzitne takse), a istovremeno je takvo rešenje bilo od interesa za širi region i EU. Nažalost, iako nas je EU uvereavala da je taj projekat izvodljiv i dogovoren, on za sada nije realizovan. Sa druge strane, realnost je da je Severni tok mogao biti izuzet iz Trećeg energetske paketa, a Južni tok ne. Ceh je platila Srbija i druge zemlje regiona koje su favorizovale Južni tok.

Na samom kraju, želim još jednom da istaknem da se Srbija principijelno zalaže da se zajedničkim snagama, idejama i posvećenošću razmotre sve moguće opcije unapređenja energetske bezbednosti u regionu i šire, kao i načini obezbeđivanja sigurnog i održivog snabdevanja energentima, posebno prirodnim gasom. Kroz aktivno učešće na svetskim forumima i sastancima posvećenim rastućem značaju energetske bezbednosti, poput današnjeg, Srbija želi da da svoj doprinos energetske bezbednosti. U tom procesu nam je potrebno učešće kako vladinog, tako i akademskog i poslovnog sektora čitavog prostora Evroazije, kako bismo generisali nove ideje, predloge i kreativan pristup.

Nastavićemo da aktivno pratimo razvoj događaja na evroazijske energetske mapi, kao i naš aktivan angažman u iniciranim projektima koji treba da pospeše energetske bezbednost. Podržavamo prioritete Energetske zajednice u nizu projekata koji su značajni za celinu regiona. Za sve aktere u energetske sektoru otvaraju se nove mogućnosti, ali i novi rizici, oko kojih treba zajednički da se angažujemo i pokušamo da rešimo najvažniju jednačinu globalnog sveta – obezbeđenje dovoljnih količina energije, na ekonomski, energetske i ekološki prihvatljiv način. Neka ova konferencija doprinese tim zajedničkim naporima.

Hvala."